

Uudenkaupungin Verkkohaaran ranta-asetmakaavamuutoksen luontoselvitys 2025

VARSINAIS-SUOMEN LUONTO- JA YMPÄRISTÖPALVELUT
2025

Sisällys

1	JOHDANTO.....	3
2	MENETELMÄT JA SELVITYSALUE.....	3
2.1	Työn tekijät.....	3
2.2	Menetelmät	3
2.3	Selvitysalue.....	4
2.4	Paikkatiedon käsittely	5
3	TULOKSET	5
3.1	Kasvillisuus ja luontotyytit.....	5
3.1.1	Arvokas luontokuvio merenrantaniitty 0,07 ha.....	7
3.2	Viitasammakko.....	9
3.3	Linnusto.....	9
4	LÄHTEET JA VIITTEET	10

Kansikuva: Uusikaupunki, Verkkohaaran ranta-asemakaava-alue. © Tuija Häkkinen 2025

1 JOHDANTO

Raportissa esitetään Verkkohaaran ranta-asemakaavamuutosta koskevan ranta-alueen kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksen, sekä linnusto- ja viitasammakkokartoituksen tulokset.

2 MENETELMÄT JA SELVITYSALUE

2.1 Työn tekijät

Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksestä vastasi biologi (FM) ja luontokartoittaja (EAT) Tuija Häkkinen. Linnusto- ja viitasammakkokartoituksesta, sekä selvityksestä kokonaisuutena vastasi ympäristöinsinööri Pekka Alho.

2.2 Menetelmät

Kasvillisuus- ja luontotyypit selvitettiin maastokäynnillä 7.8.2025. Linnustoa selvitettiin maastossa 20.4. 2025 (linnuston ja viitasammakoiden yökuuntelu), 4.5. aikaisen aamun käynnillä jalkaisin, sekä 17.5. varhaisen aamun kuuntelulla.

Maastossa inventoitiin luontotyypit putkilokasveihin sekä sammallajistoon perustuen ja rajattiin arvokkaat ja huomionarvoiset luontotyyppiesiintymät. Lisäksi arvioitiin luontotyyppien luonnontilaisuutta, rakennetta sekä arvoluokka. Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksen tarkoituksena on tuoda esiin luontoarvoltaan merkittävät kohteet selvitysalueelta ja kuvata niiden kasvillisuus- ja luontotyypit sekä erityisesti huomioitavat elinympäristöt. Selvityksen luontotyyppiluokittelussa noudatettiin *Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018 – Luontotyyppien punainen kirja* -perusteita. Erikseen mainitaan myös, jos kuvio sisältyy johonkin Suomen vastuuluontotyyppiin.

Uhanalaisuusluokitus on jaettu Etelä- ja Pohjois-Suomeen ja raportin luokittelussa on käytetty Etelä-Suomen luokkia, jos ne poikkeavat koko maan luokista. Uhanalaisuusluokituksen nimikkeet ovat samat myös linnustolle. Raportissa käytetyt uhanalaisuusluokkien lyhenteet ovat:

CR äärimmäisen uhanalainen
EN erittäin uhanalainen
VU vaarantunut
NT silmälläpidettävä
LC elinvoimainen
DD puutteellisesti tunnettu

Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksessä arvioitiin lisäksi kuvioiden sisältyminen luonnonsuojelulain perusteella suojeltuihin luontotyyppisiin, vesilain suojelemiin luontotyyppisiin sekä metsälain suojelemiin erityisen tärkeisiin elinympäristöihin. Lajinmäärityksessä, elinympäristöjen tyypittelyssä sekä lakien tulkinnassa käytetty aineisto on esitetty lähteissä ja viitteissä raportin lopussa.

Huomionarvoiset kuviot on luokiteltu luontotyyppien ja kasvillisuuslajiston perusteella Mäkelä & Salon (2023) arvoluokitusta noudattaen. Arvottaminen tehdään luonnon monimuotoisuuden näkökulmasta, eikä

kriteereissä oteta huomioon esimerkiksi kohteen merkitystä virkistysalueena tai opetus-, koulutus- tai tutkimuskohteena. Nämä muut arvot tuodaan kuitenkin esille maankäytön suosituksissa. Metsälakikohteet luokitellaan niiden luontotyyppin perusteella. Käytetyt arvoluokat ovat:

Arvoluokka 1: Lainsäädännöllä turvattu kohde. Kohteet on turvattu lainsäädännöllä, esim. Natura-alueet ja luonnonsuojelulain nojalla perustetut luonnonsuojelualueet, vesilain suojeltujen luontotyyppien esiintymät, tai luonnonsuojelulain nojalla tiukasti suojeltu luontotyyppi.

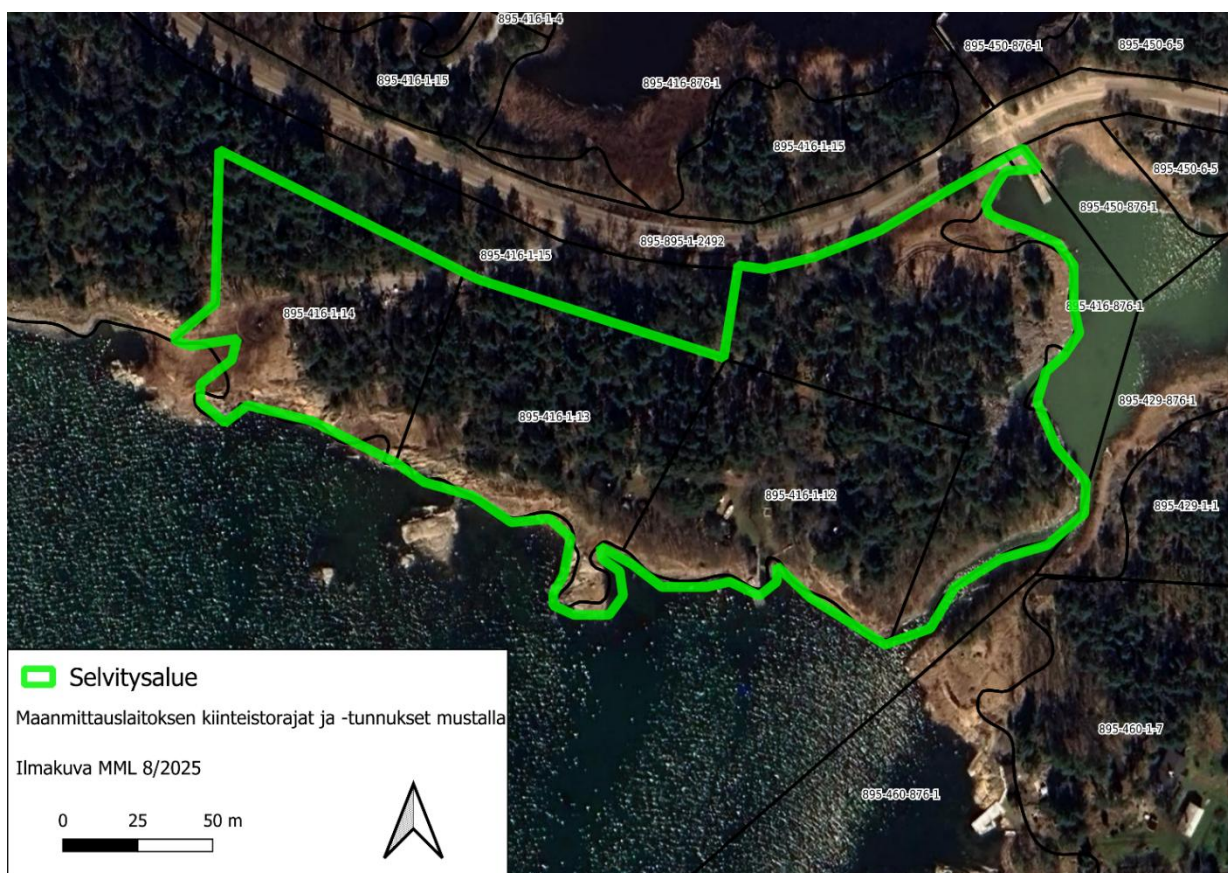
Arvoluokka 2: Erityisen tärkeä kohde. Kohteet ovat luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä, esim. ekologisen verkoston kannalta erityisen tärkeä alue, luonnonsuojelulla suojellun luontotyyppin rajaamaton esiintymä ja luontodirektiivin liitteen 1 luontotyyppin merkittävä esiintymä.

Arvoluokka 3: Monimuotoisuutta turvaava kohde. Kohteet ovat monimuotoisuutta turvaavia kohteita, esim. ekologisen verkoston kannalta tärkeä kohde, uhanalaisten luontotyyppien ja lajien muodostama muu esiintymä tai kokonaisuus ja luontodirektiivin liitteen 1 muu luontotyyppiesiintymä.

Arvoluokka 4: Monimuotoisuutta tukeva kohde. Kohteet ovat muuten huomionarvoisia kohteita, kuten ekologiaa yhteyksiä tukeva kohde, alueellisesti uhanalaisten tai silmällä pidettävien luontotyyppien ja lajien esiintymä, lajistollisesti arvokas uusympäristö, Suomen kansainvälisten vastuuluontotyyppien esiintymä, tai yksittäisiä huomionarvoisia, pienpiirteisiä luonnonarvoja sisältävä kohde, kuten yksittäinen suuri tai vanha puuyksilö tai kuollut ja lahoava järeä puu.

2.3 Selvitysalue

Verkkohaaran ranta-asemakaavan muutosalue sijaitsee Uudessakaupungissa n. 11 km keskustasta luoteeseen Korsaarentien eteläpuolella Iso-Kaskisen saarella (kartta 1). Selvitysalueen pinta-ala oli noin 2,7 ha.

Kartta 1. Verkkohaaran selvitysalue sekä kiinteistörajat.

2.4 Paikkatiedon käsittely

Raportoinnissa käytettiin QGIS-paikkatieto-ohjelmaa. Karttatarkastelussa käytettiin Maanmittauslaitoksen maastokarttaa sekä ilmakuvia, lisäksi historiallisia ilmakuvia (kartta.paikkatietoikkuna.fi) ja historiallisia karttoja (vanhatkartat.fi).

3 TULOKSET

3.1 Kasvillisuus ja luontotyytit

Verkkohaaran ranta-asemakaava-alue on tuoretta ja kuivahkoa mäntyvaltaista kangasmetsää, jossa maasto vaihtelee kuivahkoista männiköistä mustikkavaltaiseen tuoreeseen mäntykankaaseen ja aivan rannassa on kapeana vyönä tervaleppää. Osin rannassa on kallioista, paikoin ranta on ruovikkoinen etenkin alueen lounaisosassa sekä koillisessa (kuva 1).

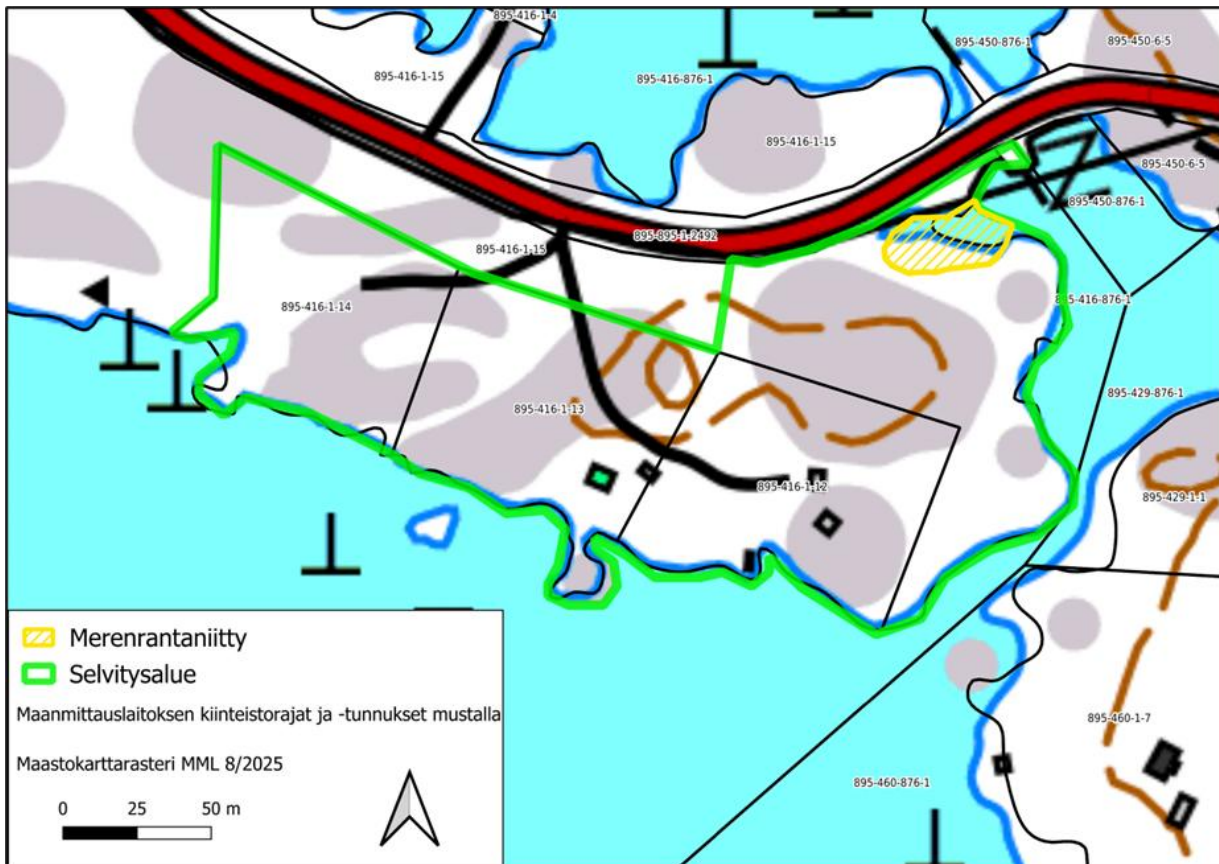
Alueen puustossa ei näy tuoreita metsänkäsittelyn merkkejä, paitsi alueen itäosassa, jossa puustoa on raivattu. Metsä on saaristolle tyypillistä kangasmetsää, kuitenkin ei missään aivan luonnontilaista. Lahopuuta on vähän.

Männyn ovat paikoin vanhoja, kilpikaarnaisia ja lakkapäisiä ja paikoin kasvaneet vinoon luultavasti tuulen vuoksi (kuva 2). Männyn lisäksi kasvaa paikoin rauduskoivua ja kuusta sekä rannassa tervaleppää. Pensaskerroksessa on paikoin runsaasti pihlajaa ja katajaa. Pohjakerros on metsälauhavaltaisen, lisäksi on mm. metsätähteä, mustikkaa ja puolukkaa.

Kuva 1: rantakalliota alueen koillisosassa rantaniitystä itään päin (TH).

Aivan alueen koillisosassa on pieni alue avointa merenrantaniittyä, joka rajattiin huomioitavaksi luontokuviksi (kartta 2). Muuten alueella ei ole erityisiä, huomioitavia luonnonarvoja. Alueella on kalastustilaksi suunnitellun kiinteistön lisäksi kaksi kesämökkikiinteistöä ja yksi rakentamaton kiinteistö. Inventoinnissa ei menty mökkien pihapiiriin.

Kartta 2. Selvitysalue sekä rajattu merenrantaniittokuvio ja alueen kiinteistöt.

Kuva 2: mäntyvaltaista kangasmetsää alueen länsiosassa ja vinoon kasvaneet männyt (TH).

3.1.1 Arvokas luontokuvio merenrantaniitty 0,07 ha

Pieni rantaniittykuvio rajautuu pohjoisessa tie- ja maavalliin, idässä merenlahteen ja pieneen kallioon sekä etelän ja lännen suunnalla tervaleppävyöhön (kartta 2). Niityllä oli inventointihetkellä hieman vettä. Kasvillisuudeltaan rantaniitty vaihtuu tervaleppävyöstä merelle päin korkeakasvuisen mesiangervo-nurmilauhavyöhykkeen kautta matalakasvuisen suolavihvilä-luhtakastikka-meriratamovaltaiseen rantaniittyyn ja siitä rantaruovikkoon. Matalakasvuisella rantaniityllä kasvaa myös punaisena kukkivaa pikkusappea, merisuolaketta, hentosuolaketta, meriketohanhikkia, merirannikkia sekä heinistä luhtakastikan lisäksi rönsyrölliä ja punanataa (kuvat 3 ja 4). Kasveista hentosuolake, meriketohanhikki sekä pikkusappi ovat huomionarvoisia perinnebiotoopin kasveja (Kempainen 2017).

Vanhasta 1960-luvun ilmakuvasta näkee alueen rantojen olleen nykyistä avoimempia, mahdollisesti rannoilla on ollut laiduneläimiä ennen Korsaaarentien rakentamista. Ainakin vastarannalla Saarelan tilalla on ollut asutusta ja luultavasti laidunnusta jo vuonna 1883 (karttatarkastelu sivustolla vanhatkartat.fi).

Kuvio on hyvin pieni ja kuvion läpi kulkee vanha renkaiden tekemä ajoura. Ura ei ole syvä eikä se ole heikentänyt luontotyyppin tilaa tai vaikuttanut veden kulkuun merkittävästi. Laiduntamattomana tai raivaamattomana merenrantaniitty kasvaa herkästi umpeen. Kasvillisuustyyppi 'matalakasvuiset vihvilä-, heinä- ja saramerenrantaniityt', jota niitystä on suurin osa, on uhanalaisuusluokitukseltaan äärimmäisen uhanalainen (CR). Lisäksi merenrantaniityt sisältyvät luonnonsuojelulain suojeltuihin luontotyyppisiin. Avoimet merenrantaniityt ovat myös tärkeitä avointa pesimäympäristöä vaativille vesi- ja rantalinnuille.

Kuvion luontoarvot:

Arvoluokka 2: Erityisen tärkeä kohde.

Luonnonsuojelulain 64 § suojellut luontotyytit: merenrantaniityt.

Äärimmäisen uhanalainen luontotyyppi (CR): matalakasvuiset vihvilä-, heinä- ja saramerenrantaniityt.

Luontodirektiivin liitteen I luontotyyppi: merenrantaniityt (1630).

Kuvio tulee jättää rakentamisen ulkopuolella eikä sen maaperää tule muokata. Alueen hoitona suositellaan tarvittaessa tervaleppävesaikojen poistoa ja ruovikon niittoa, jotta niitty pysyy avoimena. Kohteen laiduntaminen on tuskin mahdollista sijainnin ja pienen koon vuoksi.

Kuva 3: Rantaniittyä kuvattuna länteen päin (TH).

Kuva 4: Rantaniityn lajistoa mm. punaisena kukkiva pikkusappi (TH).

3.2 Viitasammakko

Viitasammakkoita kuunneltiin 20.4.2025 pääsiäisen voimakkaan lämpöaallon myötä. Meren puolella sijaitsevan kartoitusalueen osalla lajia ei tavattu, vaikka koillisen puoleinen puhti veneiden ylivetopaikan edustalla voisi lajille periaatteessa sopia. Sen sijaan vastakkaisella puolella Korsaarentietä, makeavesialtaan puolella viitasammakot olivat hyvin äänessä iltayöllä. Vähintään kolme yksilöä kuului tielle saakka. Pitkän kartoituskokemuksen mukaan, viitasammakot tuntuvat yleisesti ottaen suosivan makeavetisiä alueita, eikä niitä niinkään tahdo löytyä merenlahtien puolelta. Ilmeisesti vedenkorkeuden vaihtelut eivät sovi lajille.

3.3 Linnusto

Kartta 3: Linnusto ja viitasammakko

Linnusto suhteen alue ja lajisto oli tavanomaista. Kohteen edustalla ei ole enemmälti saaristolinnustolle sopivia avoimia pesimäluotoja, mutta yksittäiset tiiraparit löytävät pesäpaikkansa pienemmiltäkin kiviltä.

Mainittavimmat havainnot koskivat makeavesialtaan puolella soidintanutta härkälintuparia (NT). Mahdollisesti pesivä kalatiira on EU:n lintudirektiivin suojaama laji, mutta ei yksittäisparina ole merkityksellinen. Urpiainen on etelässä vähälukuinen pesimälintu, mutta kanta kaikkiaan elinvoimainen (LC). Kalastavat harmaahaikarat liittyvät Otanpäässä noin kilometrin päässä koillisessa sijaitsevaan haikarakoloniaan. Myöhempi 17.5. aamukuuntelu ei tuottanut mustarastasta lukuun ottamatta uutta lintulajistoa. Kohde ei ole linnustollisesti merkityksellinen.

Kuva 5: Kartoitusalueen rantaviivaa meren puolella läntisimmältä tontilta itään kuvattuna (PA 4.5.2025).

Kartoituskohteen välittömässä läheisyydessä ei sijaitse luonnonsuojelualueita. Lähimmät linnustolliset suojelualueet ovat Uudenkaupungin saariston Natura-alue (FI0200072), sekä Selkämeren kansallispuisto.

4 LÄHTEET JA VIITTEET

Hotanen J-P., Nousiainen H., Mäkipää R., Reinikainen A. & Tonteri T. 2013: Metsätyypit – opas kasvupaikkojen luokitteluun; Metsäkustannus, 2. painos.

Hyvärinen, E, Juslén, A, Kemppainen, E, Uddström, A & Liukko, U-M (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus - Punainen kirja, 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. & Uotila, P (toim.) 1998: Retkeilykasvio; Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo Helsinki, 3. uudistettu painos: 1–598.

Kemppainen R, 2017. Perinnemaisemien inventointiohje, ELY 25/2017

Kontula, T. ja Raunio, A. (toim.) 2018: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus 2018: Luontotyyppien punainen kirja, Osa 1 ja 2. – Suomen ympäristökeskus 5/2018.

Laine J., Sallantausta T., Syrjänen K., Vasander H. 2020: Sammalten kirja, 1. painos, 256 s. Metsäkustannus.

Luonnonsuojelulaki 9/2023: Annettu Helsingissä 1.6.2023
[<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2023/20230009>].

Luonnonsuojelulain asetus 1066/2023; [<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2023/20231066>]

Metsäasetus 30.12.2013/1308; [<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2013/20131308>].

Metsälaki 12.12.1996/1093; [<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19961093>]

Mossberg, B., Stenberg, L. 2014: Suuri Pohjolan kasvio; Kustannusosakeyhtiö Tammi, 4. tarkistettu painos: 1–928.

Mäkelä, K. ja Salo P. 2023: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. 2. korjattu painos. – Suomen ympäristökeskuksen raportteja 43/2023.

Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslén, A. & Mannerkoski, I. (toim.) 2010: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2010. – Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki.

Vesilaki 27.5.2011/587; [<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110587>].